

читане той е търсѣлъ приятелството на Византия, за да може въ единъ по-дълготраенъ миръ да се погрижи за уредбата на вътрешното положение на държавата¹. За да влѣзе въ редовни и приятелски отношения съ Византия и останалитѣ съседни християнски държави и бжде признатъ официално за български царь, Борисъ напуска езичесвото и възприема християнството въ 864 година. Ако бѣше предпочелъ Римъ, може би тогава българскиятъ народъ по-добре би се обособилъ като отдѣлна народностна единица на Балканитѣ, различаваща се рѣзко отъ грѣцкия елементъ и по тоя начинъ биха се запазили голѣми маси отъ славянскитѣ племена отъ претопяване, както е напимѣръ станало съ цѣлото славянско племе березити, населяващи Тесалия, което въ царуването на Самуила е било преденъ стражъ на славянството, а следъ това презъ византийското робство било елинизирано.

Отъ друга страна пъкъ съ християнизиранието царь Борисъ се е стремилъ да отстрани най-голѣмитѣ прѣчки за обединението чрезъ кръстосване на славянитѣ и българитѣ и оформяването на българската народност, а именно: расовото различие, разноезичието и религиозното различие. Възприемането пъкъ на славянската писменостъ отъ уеднаквенитѣ вече съ християнизиранието славяни и българи ще да е донѣкжде циментирало основитѣ на българската нация, благодарение на което българскиятъ народъ навлиза въ страницитѣ на свѣтовната история, преживѣва много страшни катаклизми и при все това сполучи да се запази като народъ и презъ дветѣ черни и продължителни робства — византийското и турското.

При положението пъкъ, че разни християнски секти сж били вече консолидирали своето положение съ затвърдяването на религиозно-нравственитѣ си догми, наложеното византийско православие се посрѣща отъ християнизираниитѣ по-рано сектанти съ неприязнь, а на езичниците се налага по царска повеля. При това положение сектантитѣ християни е трѣбвало да правятъ компромисъ съ наложеното имъ съ царска заповѣдъ византийско православие, какъвто компромисъ тѣ не ще сж искали миромъ и доброволно да направятъ, защото съ християнизиранието се е почналъ и походъ противъ славянската култура, народна поезия, нрави и обичаи, за да бждатъ замѣстени съ византийски такива.²

¹ Cedr. II, 153.

² Попруженко, Слово Козма, 80; Д-ръ В. Киселковъ — въ предисловието си на превода „Превъ. Козма и неговата беседа“.